

Egyetemi és szakkönyvtári funkciók a nyilvános könyvtárakban

Papp István, a neves hazánkfia könyvtáros a *Knižnice a informácie* c. folyóiratban az új Európa nyilvános könyvtárainak jövőjéről fejtette ki elgondolásait. Az ilyen áttekintéseket az teszi indokoltá, hogy a szakmában kétségek lettek úrrá a nyilvános könyvtárak jövőjét illetően a szédületes technikai-technológiai fejlődés és az általa kiváltott társadalmi jelenségek miatt (globalizáció, otthonokbeli információhasználat, információs társadalom okozta információáradat).

Szerzőnk nem kínál biztos receptet arra nézvést, hogy miként kell az előttünk álló időben „megmenteni”, átalakítani a nyilvános könyvtárakat. Ezért írásában csak úgy sorjáznak a kérdőjelek. Itt belőle (a *TMT* profiljának megfelelően) csak egyetlen trendre hívjuk fel a figyelmet.

Papp István szerint a társadalmi szükségletek nyomására a közművelődési könyvtárak összevonása folyik. Eközben a nyilvános, illetve az egyetemi és szakkönyvtárak közötti különbségek csökkennek. A közeledést nem az váltja ki, hogy az egyetemi és szakkönyvtárak változtak volna/változnának meg, hanem a nyilvános könyvtárak profilkja bővül ki az egyetemi és szakkönyvtárakra jellemző vonásokkal. Magyarán mondva: a nyilvános könyvtárak előbb-utóbb lemondanak hagyományos funkcióikról (még a szociálisról is), s

előtérbe az információs és művelődési-tanulási funkció kerül.

Azonban nem a könyvtárosokon múlik, hogy a könyvtárnak milyen funkciókat kell teljesítenie. Mindenesetre a művelődés-tanulás egyre inkább számos társadalmi csoport mindennapi elfoglaltságává válik, s azokat az információkat, amelyek e csoportok életéhez és munkájához kellene, nekik maguknak kell kezdeményezőleg beszerezniük. Feltehető a kérdés: a nyilvános könyvtár (mintegy a *genius loci* megtestesítőjeként) betöltheti-e a jövőben az információs rendszer integrációs tényezőjének szerepkörét. Egyfajta pozitív előképet mutat fel az USA azzal, hogy az internet használata hamarosan közkeletűvé válik a nyilvános könyvtárakban (még a kisebb településeken is).

A cikk záró bekezdése: „Ne feledjük el, hogy a keresés olykor fontosabb, mint maga a megtalálás. A keresés folyamán a célok, a könyvtárak és mi magunk is változunk. A keresésnek azonban nem szabad megszűnnie, minthogy általa kaphatnak támogatást azok a könyvtári szolgáltatások, amelyek megfelelnek a köz elvárásainak.”

/PAPP István: Verejně knižnice v novej Europe. = *Knižnice a informácie*, 31. köt. 10. sz. 1999. p. 385–387./

(Futala Tibor)

Néhány internet-keresőgép fejlesztése – rövid áttekintő frissítés

Az utóbbi hónapokban számos bejelentést hallhattunk egyes webkeresőgépek méretnöveléséről. Az informatikának ez az ágazata is jelentős erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy lépést tudjon tartani a web növekedésével.

Excite

Egy frissített, megváltozott interfészt vezettek be *Excite Precision Search (EPS)* néven. Ennek lényege a „tisztá és egyszerű” keresés biztosítása, és a közvetlen hozzáférés a keresés eredményeihez. A más adatbázisokból kapott eredményeket a Kategóriakeresés, Hírkeresés, Fényképkeresés és az audiovizuális keresés osztályokba sorolják. A relevancia szerinti rangsorolás több súlyt helyez a

linkelemzésre, különösen az ismertebb webhelyek esetében. Néhány keresési opciót töröltek. A nyelvi korlátokat eltávolították a főképernyőről, ezután csak a haladó keresésben használhatók. Ha nem kérnek más nyelvet, csak az angol nyelvű oldalakat keresi a gép, nincs mód az összes nyelven való keresésre.

Google

Ezt a keresőgépet nagyon sokan használják a legutóbbi frissítés óta. Három új címsort vezettek be keresési eredményeik fölé. A méret jelentősen növekedett, eléri immár a több mint egymilliárd rekordos adatbázis-kapacitást. Ezek közül „csak” 500 millió teljesen indexelt weblap, a többi 560

millió csupán URL, amelyeket a Google más lapokról talált meg linkként, de nem indexelte őket. Tehát valóságos tartalma mintegy félmilliárd indexelt weblap, ami jelentős növekedés előző méretéhez képest. A Google folytatja az eredmények klaszterezését webhelyek szerint, úgy, hogy a fő keresési eredmények maximum két oldalát jeleníti meg. Ha azonban egy keresés ezernél kevesebb klaszterezett találatot eredményez, és a kereső az eredmények utolsó oldalára lapoz, a hely szerint nem klaszterezett eredményeket megjelenítheti.

HotBot

Haladó keresőlapján mód van az eredmények klaszterezettségének feloldására. Új opcióként vezették be a „keresd a legjobb lap szűrőjét”. Kezdetben úgy tűnt, hogy a szűrő ki- és bekapcsolása nem mutatott különbséget, de ezt a problémát megoldották. A *HotBot GEN3* implementációja következetlenné tűnik, az eredmények nap mint nap változnak.

Inktomi

Ez a keresőgép magába olvasztotta az Ultraseek nevű webhelykeresőt és intranet-keresőgépet, amely eredetileg Infoseek termék volt. Az *Inktomi GEN3*, egy 500 milliárd rekordos Inktomi adatbázis, három Inktomi-partnernél érhető el (iWon, Snap, HotBot). Ez a három keresőgép azonban a teljes adatbázis 300 (plusz valamennyi) milliárdnyi részéből keresi ki a rekordokat, ha a kisebb, 110 milliárd részében talált rekordok száma bizonyos határ alatt van.

iWon

Ennek a keresőgépnek az eredményei a főlapon jelennek meg, és webhelyenként csak egy oldal kerül a képernyőre. Nincs mód az oldalak megtekintésére. A haladó keresés alkalmazásával az eredmények webhelyenként nem klaszterezve jelennek meg, tehát ilyenkor sokkal több találat adódik. Az iWon számos egyéb adatbázist is beépített keresőrendszerébe: a LookSmart szakmai mutatóval látja el, amely felváltotta az Inktomi szakmai mutató keresőgépet. Az egyéb találatok a *Direct Hit*, a *RealNames* és a *Fact City* adatbázisokból származnak.

LookSmart

Honlapját újratervezték, hogy kiemelje partnerwebhelyeit. Megállapodást írtak alá a *Gale* adat-

bázis szerkesztőivel, hogy szolgáltatni tudja a magazinok cikkeinek teljes szövegét, és ezt a tartalmat egyes partnerein keresztül is el lehessen érni.

Lycos

Korábbi „kűszáson” alapuló keresőgépének adatbázisát felváltották a *Fast* adatbázissal, s így mind a fő keresőlapján, mind a haladó kereséssel meg lehet jeleníteni az eredményeket. A Lycos néhány nemzetközi változata azonban még a régi adatbázist használja. A fő keresőlap a Nyílt Mutatóból származó első megjelenített eredményekig folytatódik.

WebTop

Ebben a keresőgépben is elérték az 500 milliárd rekordos méretet. A WebTop azonban nem indexeli mindegyik weblapjának teljes szövegét, ezért effektív mérete jóval kisebb más nagy keresőgépekénél.

Yahoo!

Megszüntette az Inktomi használatát mint háttérkeresőgépet a „weboldalak” eredményeinek szolgáltatásához, helyette a Google-t használja. A Yahoo! Google-változata a Google adatbázis egyik kisebb verzióját használja, ezért nem talál annyi oldalt, mint a fő Google webhely. Webhelyenként klasztereli az eredményeket, és kezdetként webhelyenként csak egy oldalt jelenít meg.

A számok

A keresőgépek 2000. júliusi statisztikai összehasonlítása a <http://searchengineshowdown.com/> URL-en olvasható. A listát az iWon és a Google keresőgép vezeti, demonstrálva azt a különbséget, amit félmilliárdnyi rekordot tartalmazó adatbázisuk jelent. Viszont az *AltaVista*, a *Fast* és a *Northern Light* sincs nagyon lemaradva a valós eredmények számában, ami megfelel a várakozásnak. (Mivel ezekben a keresőgépekben nincs jelentős újdonság, a fejlesztésekről és a frissítésekről szóló jelen összeállításban nem szerepelnek.)

További információ: www.onlineinc.com

/NOTESS, Greg R. (greg@notess.com): Internet search engine update. = *Online Magazine*, 24. köt. 5. sz. 2000. p. 12./

(Roboz Péter)